

Edukacja leśna w Republice Czeskiej na przykładzie Północnych Czech

Studium przypadku

Autor: Petr Navrátil
Ústav pro hospodářskou úpravu lesů / Jablonec nad Nisou (Czechy)

Tłumaczenie: Jarosław Radimersky

Redakcja: Małgorzata Djabri, Magdalena Guła

Korekta: Agnieszka Wierzbicka

Copyright by Południowo-Zachodnie Forum Samorządu Terytorialnego „Pogranicze”
ul. Armii Krajowej 30, 59-800 Lubań
Tel. / faks +48 75 721 50 77; e-mail: pogranicze-csb@home.pl
www.pogranicze-csb.home.pl / www.LasZrownowazony.pl

OPRACOWANIE BEZPŁATNE

* Jablonec nad Nisou (Czechy) / Lubań * grudzień 2009 *

Wsparcie udzielone przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię poprzez dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, a także ze środków budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych.

Z badania opinii publicznej - którego opracowanie zleciła Fundacja „Drewno dla Życia” - wynika, że ponad połowa dorosłych mieszkańców kraju uważa, że w Republice Czeskiej ubywa lasów a gospodarka leśna szkodzi zdrowiu drzew. Już od dłuższego czasu nie udaje się zmienić tego negatywnego obrazu gospodarki leśnej. W rzeczywistości sytuacja jest prawie dokładnie odwrotna. W Republice Czeskiej przybywa zalesionych powierzchni. Zasoby drewna stale rosną. Większość właścicieli lasu stosuje zaś w gospodarce leśnej systemy certyfikacji, które gwarantują zrównoważoną gospodarkę leśną. Z badania jasno jednak wynika, że właściciele lasu i osoby gospodarujące w lesie niedostatecznie wykorzystują różne narzędzia komunikacji w celu zapoznania szerokiej opinii publicznej z rzeczywistym stanem gospodarki leśnej.

Fundacja „Drewno dla Życia”

SPIS TREŚCI

Edukacja leśna	4
Wstęp	4
Edukacja leśna jak narzędzie komunikacji leśników	4
Edukacja leśna w Republice Czeskiej	5
Rozwój edukacji leśnej w Republice Czeskiej	5
Ramy legislacyjne edukacji leśnej	6
Edukator leśny	7
Kursy edukacji leśnej	8
Działania w zakresie edukacji leśnej	8
Zadanie edukacji leśnej we współczesnym systemie szkolnictwa	9
Przegląd podmiotów zajmujących się edukacją leśną	10
Edukacja leśna w Kraju Libereckim	24
Podmioty zajmujące się edukacją leśną w Kraju Libereckim	24
Finansowanie	26
Działania edukacji leśnej w Kraju Libereckim	27
Ośrodki edukacji ekologicznej	28
Użyte skróty	32
Powiązana literatura	34
Baza linków	35
Zdjęcia z zajęć edukacji leśnej	37
Informacja o autorze Studium	39

Edukacja leśna

Wstęp

Idea edukacji leśnej zrodziła się w latach 60. XX wieku w USA i wkrótce rozpowszechniła się w krajach europejskich. Edukacja leśna jest edukacją ekologiczną o lesie, panujących w nim stosunkach i przebiegających procesach. Opiera się na przeżyciach przekazywanych przez edukatorów leśnych (leśników z wiedzą i doświadczeniami pedagogicznymi), najlepiej bezpośrednio w środowisku leśnym. To najprostszy sposób stosowany przez leśników do przybliżenia społeczeństwu środowiska lasu z jego wszystkimi funkcjami, zapoznania ludzi z sensem gospodarowania w lesie i z wieloma korzyściami, jakie las przynosi człowiekowi. Edukacja leśna nie stanowi konkurencji dla szkoły i naukowych instytucji edukacyjnych, ale rozszerza i uzupełnia wiedzę w atrakcyjnej formie, angażującej wszystkie zmysły.

Edukacja leśna jako narzędzie komunikacji leśników

Świat, w którym żyjemy, jest potocznie nazywany społeczeństwem informacyjnym. Ze względu na rozwój technologii informatycznych i tendencje globalizacyjne informacja stała się jednym z najważniejszych towarów. Środki informacji coraz bardziej wpływają na opinie, postawy, skłonność do kupowania oraz powszechne zachowania społeczeństw i konkretnych grup docelowych.

Las ze swoimi funkcjami pozaprodukcyjnymi jest postrzegany przez ludzi jako własność publiczna. Społeczeństwo przygląda się gospodarce leśnej z dużo większą uwagą niż w przypadku większości pozostałych podmiotów gospodarczych działających w innych branżach.

Stąd też właściciele lasów i leśnicy nie mogą obejść się bez przemyślanej i systematycznej komunikacji ze społeczeństwem. Taka komunikacja jest przesłanką do odbudowania prestiżu zawodu leśnika oraz uznania i poszanowania stosunków własnościowych w lasach.

Każda gałąź gospodarki, każde przedsiębiorstwo jest częścią danego środowiska społeczno-ekonomicznego. Oczekuje się od niej, że przejmie swoją część społecznej odpowiedzialności (socjalnej, ekologicznej itd.). Przedsiębiorstwa, które w odpowiedzi na to oczekiwanie przejęły swoją część społecznej odpowiedzialności, posiadają zwykle lepszą pozycję w społeczeństwie. Kto nie działa pod presją, ale dobrowolnie, uzyskuje więcej przestrzeni na własne decyzje.

Edukacja leśna jest jednym z narzędzi komunikacji leśników i gospodarki leśnej, które pomaga skutecznie rozwiązywać problemy leśników w komunikowaniu się ze społeczeństwem. Jest ona skuteczną formą komunikacji, która pomaga leśnikom zrozumieć interesy i cele społeczeństwa, zmieniać je lub utrzymywać przy uwzględnieniu osiągania własnych celów gospodarki leśnej.

Stąd też edukacja leśna powinna stać się częścią strategii komunikacyjnej całej gałęzi gospodarki leśnej i poszczególnych przedsiębiorstw. Dzięki swojej metodyce idealnie bowiem uzupełnia urozmaiconą paletę pozostałych narzędzi komunikacji.

Edukacja leśna w Republice Czeskiej

Rozwój edukacji leśnej w Republice Czeskiej

Czescy leśnicy zostali zainspirowani edukacją leśną przez swoich kolegów i sąsiadów z Austrii. Pierwsze kursy edukacji leśnej w Czechach zorganizowała Zintegrowana Leśna Szkoła Średnia w Vimperku. Jej pracownicy ukończyli kurs edukacji leśnej w austriackim ośrodku edukacyjnym i swoje nowe umiejętności oraz wiedzę przekazywali dalej leśnikom na kursach w Vimperku. Kursy odbywały się od końca lat 90. XX wieku do 2003 roku, w którym to szkoła zakończyła swoją działalność. Edukacja leśna nie popadła jednak w zapomnienie wraz z zamknięciem szkoły. Wręcz przeciwnie. Pod kierunkiem Leśnej Szkoły Średniej w Hranicach i Stowarzyszenia Edukatorów Leśnych Republiki Czeskiej tylko rozkwitała. Dzięki temu leśnicy mogą corocznie zgłaszać się na kursy podstawowe (ukierunkowane na dzieci i młodzież z przedszkoli, szkół podstawowych, średnich i

wyższych) oraz wyższego stopnia, które są już ukierunkowane na specjalne grupy (osoby ze specyficznymi potrzebami, osoby w niekorzystnej sytuacji socjalnej, rodziny z dziećmi, emeryci).

Edukatorem leśnym może zostać każdy leśnik zainteresowany edukacją leśną. Edukatorów leśnych można więc znaleźć w różnych organizacjach związanych z leśnictwem, nie tylko w Lasach Państwowych Republiki Czeskiej, ale także w Instytucie Gospodarczego Urządzania Lasów, Lasach i Gospodarstwach Wojskowych, Lasach Miejskich i innych, a także w lasach należących do prywatnych właścicieli.

Edukacja leśna stała się specyficznym programem o lesie i zainteresowanie nią wzrasta. Stąd też w 2007 roku Ministerstwo Rolnictwa utworzyło Grupę Roboczą złożoną z przedstawicieli organizacji leśnych (MZe - Ministerstwo Rolnictwa, LČR - Lasy Państwowe Republiki Czeskiej, ÚHÚL - Instytut Gospodarczego Urządzania Lasów, VLS - Lasy i Gospodarstwa Wojskowe, SLP ČR – Stowarzyszenie Edukatorów Leśnych, Lasy Miejskie, ČLS – Czeskie Towarzystwo Leśne, ÚZEI – Instytut Gospodarki Rolnej i Informacji oraz Fundacja „Drewno dla Życia”).

Ramy legislacyjne edukacji leśnej – odniesienie do dokumentów i procesów Unii Europejskiej i Republiki Czeskiej

Unia Europejska

Edukacja leśna nie jest osadzona w czeskiej czy też w europejskiej legislatywie. Na poziomie europejskim jest wspierana przez fundamentalny dokument dotyczący leśnictwa Unii Europejskiej „Plan działania Unii Europejskiej na rzecz lasów”. Jednym z celów tego dokumentu jest zwiększenie świadomości na temat wielofunkcyjności lasów i zrównoważonej gospodarki leśnej. O takim sposobie rozwoju może informować edukacja ekologiczna w zakresie gospodarki leśnej czyli edukacja leśna. Od połowy lutego 2008 r. istnieje dokument roboczy, w którym edukacja leśna została zakwalifikowana jako edukacja ekologiczna w odniesieniu do leśnictwa (Forest-related environmental education – FREE). Edukacją ekologiczną w zakresie gospodarki leśnej na poziomie ogólnoeuropejskim zajmuje się także zespół specjalistów do spraw komunikacji w leśnictwie w ramach UNECE/FAO - Forest

Communicators' Network (FCN). W jego strukturach została utworzona podgrupa robocza do spraw edukacji leśnej.

Edukacja leśna jest także wskazywana jako jeden z udanych typów komunikacji w "Deklaracji z Jihlavy", która została przyjęta na spotkaniu dyrektorów odpowiedzialnych za lasy w krajach Unii Europejskiej podczas czeskiego przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej (22 – 25.06.2009 r.).

Republika Czeska

Innymi dokumentami strategicznymi, w których została wspomniana problematyka edukacji leśnej, są:

- Narodowy Program Leśnictwa II na okres do 2013 r., działanie kluczowe 15.
- Koncepcja polityki państwa w sprawie dzieci i młodzieży na lata 2007 - 2013. Koncepcja jest ukierunkowana na najważniejsze i najbardziej aktualne dziedziny polityki państwa w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Dokument ma charakter przekrojowy i dotyczy całego spektrum zagadnień związanych z dziećmi i młodzieżą.
- Plan działania programu państwowego EVVO (edukacja ekologiczna, wychowanie i oświata) na lata 2010 – 2012.

Edukator leśny

Edukator leśny jest specjalistą z wykształceniem lub praktyką w dziedzinie leśnictwa i absolwentem certyfikowanego kursu edukacji leśnej, potrafiącym zaprezentować las w atrakcyjnej formie. Edukator leśny jest leśnikiem, który ukończył specjalne szkolenie z podstaw psychologii, pedagogiki i dydaktyki. Szkolenie to jest zgodne z kursami w pozostałych krajach europejskich.

Kursy edukacji leśnej

Każdy edukator leśny jest absolwentem kursu, którego program jest spójny z kursami w innych państwach europejskich. Uczestnik kursu poszerza swoje specjalistyczne wykształcenie w zakresie leśnictwa, przyswajając podstawy pedagogiki, psychologii i dydaktyki oraz praktycznie przygotowuje się do pracy w lesie z różnymi grupami społecznymi. Ma także możliwość przeprowadzenia samodzielnych zajęć z dziećmi. Edukatorom leśnym nie brakuje entuzjazmu, fachowości, ale także poczucia humoru. Kursy prowadzą specjaliści z wieloletnim doświadczeniem. Kurs podstawowy stanowi oczywiście tylko zaproszenie do wejścia na drogę kształcenia ustawicznego.

Kursy edukacji leśnej organizuje: SLŠ (Średnia Szkoła Leśna) i SLP (Stowarzyszenie Edukatorów Leśnych) w Hranicach (www.slshranice.cz).

Działania w zakresie edukacji leśnej

Działania w zakresie edukacji leśnej są idealnymi zajęciami umożliwiającymi sprawdzenie kluczowych kompetencji. Dotyczą jednocześnie kilku szkolnych przedmiotów, dzięki czemu można je połączyć w praktyce i przećwiczyć. Zajęcia odbywają się zazwyczaj w środowisku leśnym i są prowadzone przez doświadczonych leśników. Nie mają ograniczeń ze względu na wiek. Na pokazach praktycznych uczniowie mogą sprawdzić wiedzę nabytą w szkole lub też są motywowani do tego, aby o tym, co zobaczyli w praktyce, dowiedzieć się więcej. Nie chodzi już zatem tylko o naukę przyrody lub EVVO, ale w zależności od uzgodnień z leśnikiem, można nastawić się także na inne przedmioty - na przykład historię, geografię, fizykę czy też chemię. Zajęcia trwają zwykle 4 godziny. Mogą się odbywać przy każdych warunkach pogodowych. Jest jednak konieczne, aby dzieci były odpowiednio ubrane. Zwłaszcza miały mocne buty, raczej długie spodnie (uwaga na: kleszcze, jeżyny itp.), płaszcze; wskazane jest nakrycie głowy oraz posiadanie napojów. Dobrze jest z góry uzgodnić wszystkie szczegóły z pedagogiem leśnym. Leśnicy często deklarują swoją przynależność do zawodu leśnika nie tylko poprzez mundur, ale także dążenie do zachowania pięknego środowiska naturalnego choćby w formie ostrzegania lub uczenia o skutkach

oddziaływania człowieka na procesy zachodzące w przyrodzie. Częścią ich pracy jest także wyjaśnianie, dlaczego w lesie coś wolno, a czegoś nie wolno.

Zadania edukacji leśnej we współczesnym systemie szkolnictwa

Realizacja działań w zakresie edukacji leśnej jest wdrożeniem w praktyce Państwowego programu ekologicznej edukacji, wychowania i oświaty w RCz, który został przyjęty w drodze uchwały rządu nr 1048/2000 ogólnych celów kształcenia (ustawa nr 561/2004 Sb.) i instrukcji metodycznej Min. Szkolnictwa, Młodzieży i Kultury Fizycznej nr 16745/2008 – 22 z dnia 27 października 2008 w celu zapewnienia ekologicznej edukacji, wychowania i oświaty (EVVO). Kształcenie nie jest pierwszoplanowe w przypadku edukacji leśnej, ale jest wspierane za pośrednictwem wychowania i oświaty.

Działania w zakresie edukacji leśnej stawiają sobie za cel zapoznanie ich uczestników z lasem nie tylko jako z ekosystemem, ale są też ukierunkowane na wzajemną interakcję i związki pomiędzy ekonomicznymi, socjalnymi, ekologicznymi i prawnymi aspektami rozwoju (globalnymi i lokalnymi), tzn. przede wszystkim na dziedzinę EVVO, która jest określana jako edukacja na rzecz trwałego rozwoju (VUR).

Reforma programów naszego szkolnictwa w znacznym stopniu wspiera takie formy nauczania, ponieważ wydają się być odpowiednie do realizacji zarówno ogólnie obowiązujących szkolnych programów nauczania (ŠVP), jak i konkretnych ramowych programów nauczania (RVP), określonych dziedzin kształcenia, specjalności nauczania, kompetencji kluczowych i przekrojowych tematów, na które dzieli się nauczanie. Na przykład właśnie przekrojowe tematy, które pomagają rozwijać osobowość ucznia przede wszystkim w zakresie postaw i wartości oraz stwarzają okazje do indywidualnego wykazania się uczniów i do ich wzajemnej współpracy, są w bliskiej korelacji z celami edukacji leśnej.

Na podstawie ustawy nr 123/1998 Sb. i Państwowego programu EVVO ČR samorządowe kraje (*kraj – odpowiednik polskiego województwa*) opracowują koncepcje i systemy EVVO dla danego województwa. Wydziałom szkolnictwa, młodzieży i kultury fizycznej urzędów krajów, magistratom i urzędów gmin zaleca się tworzenie odpowiednich warunków do realizacji tej instrukcji, łącznie z finansowymi.

Jest kwestią czasu, w jakim stopniu i w jakim horyzoncie czasowym działania edukacji leśnej zostaną włączone do tych wszystkich struktur, jako, że zdecydowanie należą tam ze względu na ich jakość i poziom.

Przegląd podmiotów zajmujących się edukacją leśną i forma ich partycypacji

Na poziomie rządu edukacją ekologiczną w Republice Czeskiej zajmują się: Ministerstwo Środowiska Naturalnego, Ministerstwo Rolnictwa oraz Ministerstwo Szkolnictwa, Młodzieży i Kultury Fizycznej. Do tych podmiotów rządowych dołącza się wiele organizacji pozarządowych oraz centrów ekologicznych i ochrony środowiska, a także placówek szkolnych.

Z punktu widzenia Ministerstwa Rolnictwa Republiki Czeskiej dla rozwoju działań polegających na pracy ze społeczeństwem ważne są następujące organizacje:

- ÚHÚL (*Instytut Gospodarczego Urządzania Lasów*),
- LČR, s.p. (*Lasy Republiki Czeskiej, przedsiębiorstwo państwowe*),
- Lasy Miejskie,
- Średnia Szkoła Leśna w Hranicach,
- Stowarzyszenie Edukatorów Leśnych Republiki Czeskiej.

Od 2002 roku możemy obserwować stopniowy rozwój działań w zakresie edukacji leśnej na rzecz społeczeństwa, przy czym od 2006 roku widoczny jest trend włączania kolejnych podmiotów do pracy ze społeczeństwem w dziedzinie gospodarki leśnej. W 2008 roku w ramach zajęć z edukacji leśnej wzięło udział ok. 55 000 dzieci i młodzieży.

Ministerstvo zemědělství (MZe) (*Ministerstwo Rolnictwa*)

Těšnov 17, 117 05 Praha 1

Osoba do kontaktów: inż. Pavlína Vašíčková

e-mail: Pavlina.Vasickova@mze.cz

www.mze.cz

Od samego początku istnienia edukacji leśnej Ministerstwo Rolnictwa wspiera działania w zakresie tego kierunku edukacji ekologicznej. Od 2002 roku wspólnie z innymi partnerami prezentuje edukację leśną w trakcie specjalistycznych wystaw, jak np. „Ziemia Żywicielka”, „Silva Regina”, „Edukacja i rzemiosło”, „Natura Viva”. Prowadzone w ich ramach programy leśne, ukierunkowane przede wszystkim na dzieci i młodzież, cieszą się wielkim powodzeniem. Ministerstwo Rolnictwa finansuje wiele materiałów promocyjnych, które są wykorzystywane przez edukatorów leśnych jako pomoce w ich pracy. Część tych działań stanowi także tworzenie audycji wideo poświęconych różnym dziedzinom gospodarki leśnej. Ministerstwo Rolnictwa uczestniczy w zapewnianiu i realizowaniu „Koncepcji polityki państwa w zakresie dzieci i młodzieży w Republice Czeskiej na lata 2007 – 2013”. Edukacja leśna jest nierozłączną częścią edukacji w zakresie ochrony środowiska. Ministerstwo Rolnictwa uczestniczy w tworzeniu innych materiałów koncepcyjnych, które wiążą się z edukacją leśną i jej realizacją w Republice Czeskiej.

Działalność ogólnokrajowa Ministerstwa Rolnictwa:

Grupa Robocza ds. koordynacji edukacji leśnej w Republice Czeskiej

Instytucja / organizacja	Osoba	Kontakt
Ministerstwo Rolnictwa	inż. Pavlína Vašíčková	Pavlina.Vasickova@mze.cz
Lasy Republiki Czeskiej, s.p. (przedsiębiorstwo państwowe)	inż. Lucie Wojtylová	wojtylova@lesycr.cz
Instytut Gospodarczego Urządzenia Lasów	inż. Lada Prylová	Prylova.Lada@uhul.cz
Lasy i Gospodarstwa Wojskowe, s.p.	inż. Ludmila Dolejší	Ludmila.Dolejsi@vls.cz
Czeskie Towarzystwo Leśne	inż. Petr Navrátil, PhD.	navratil.petr@uhul.cz
Ostravské městské lesy, s.r.o. (Ostrawskie Lasy Miejskie, z o.o.)	Lic. Pavel Kotala	kotala@ostravskelesy.cz
Stowarzyszenie Edukatorów	inż. Alice Palacká	slpcr@slshranice.cz

Leśnych RCz		
Fundacja „Drewno dla Życia”	inż. Jan Řezáč	jan.rezac@drevoprozivot.cz
Instytut Gospodarki Rolnej i Informacji	Kristýna Stránská	Stranska.Kristyna@uzei.cz

Lesy České republiky, s.p.

(Lasy Republiki Czeskiej, s.p. - przedsiębiorstwo państwowe)

Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové 8

Osoba do kontaktów: inż. Lucie Wojtylová

e-mail: wojtylova@lesy-cr.cz

www.lesy-cr.cz

Edukacja ekologiczna, wychowanie i oświata (EVVO), ukierunkowane na młode pokolenie, należą do priorytetów całej strategii komunikacyjnej Lasów Republiki Czeskiej, mając ogromne znaczenie w zakresie pozaprodukcyjnych funkcji lasu. Przedsiębiorstwo państwowe systematycznie zajmuje się edukacji leśną i wykorzystuje w tym celu kilka narzędzi.

Jednym z nich są dni przeznaczone dla dzieci, noszące nazwę „Dzień z Lasami Republiki Czeskiej”, organizowane od wiosny do jesieni w całej Republice Czeskiej. Dzieci biorą udział w konkursach, sprawdzają swoją wiedzę o przyrodzie, potwierdzają swoją sprawność fizyczną, dowiadują się podczas pokazów, jak przebiega trening ptaków drapieżnych, psów myśliwskich oraz innych ciekawostek, zdobywają nowe doświadczenia.

Dla szkół i innych grup celowych są przygotowane działania w zakresie edukacji leśnej, podczas których dzieci uczą się postrzegać i rozumieć las oraz gospodarkę leśną. Zajęcia te prowadzą pracownicy przedsiębiorstwa, którzy odbyli specjalny kurs i otrzymali certyfikat edukatora leśnego. Obecnie przedsiębiorstwo ma zarejestrowanych 147 edukatorów leśnych.

Przez cały rok można odwiedzać Ośrodek Informacji i Edukacji Křivoklát, założony 1 stycznia 2005 r. Ośrodek przybliży społeczeństwu problematykę gospodarki leśnej, pracy leśników i ochrony przyrody. Oferuje organizowanie wycieczek poznawczych, spacerów w asyście przewodnika i z fachowym komentarzem, działania w zakresie edukacji leśnej, pogadanki i wykłady. Bezpośrednio w budynku jest umieszczona ekspozycja „Las wokół nas”.

Tradycyjnym i dobrze funkcjonującym projektem, realizowanym we współpracy ze Stowarzyszeniem TEREZA, jest ogólnokrajowy szkolny projekt edukacyjny „Las w szkole – szkoła w lesie”. Liczba włączonych do projektu uczniów wynosi 27 000, poza tym w przedsięwzięciu uczestniczy 1800 nauczycieli.

W ramach „Programu 2000 dla społeczeństwa” są budowane ścieżki edukacyjne. Są one urozmaicane za pomocą drewnianych altanek, miejsc do odpoczynku i studzienek. Dzięki temu odwiedzający są też edukowani w sposób pasywny w trakcie swoich wycieczek rowerowych lub podczas rajdów pieszych.

Działalność ogólnokrajowa Lasów Republiki Czeskiej:

Wykaz krajowych (wojewódzkich) koordynatorów edukacji leśnej LČR - Lasów Republiki Czeskiej

Jednostka organizacyjna	Nazwisko koordynatora edukacji leśnej	Kontakt
Dyrekcja LČR	Lucie Wojtylová	wojtylova@lesy.cz
KŘ Frýdek – Místek	Václav Langer	langer.oi11@lesy.cz
KŘ Zlín	Martin Hromádka	hromadka.oi15@lesy.cz
KŘ Šumperk	Hana Komárková	komarkova.oi13@lesy.cz
KŘ Brno	Josef Gloser	gloser.oi16@lesy.cz
KŘ Choceň	Pavla Zemanová	zemanova.oi19@lesy.cz
KŘ Jihlava	Rostislav Čech	cech.oi18@lesy.cz
KŘ České Budějovice	Kamil Bjaček	bjacek.oi28@lesy.cz
KŘ Brandýs nad Labem	Zdeňka Hajleková	hajlekova.oi21@lesy.cz
KŘ Hradec Králové	Zdeněk Melša	melsa.oi37@lesy.cz
KŘ Liberec	Eva Kajzarová	kajzarova.oi36@lesy.cz
KŘ Teplice	Miroslav Rozner	rozner.oi33@lesy.cz

Jednostka organizacyjna	Nazwisko koordynatora edukacji leśnej	Kontakt
KŘ Karlovy Vary	Svatopluk Šedivý	sedivy.oi32@lesycr.cz
KŘ Plzeň	Ivana Strolená	strolena.oi30@lesycr.cz
KŘ Plzeň	Ladislav Řezník	reznik.ls209@lesycr.cz

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL)

(Instytut Gospodarczego Urządzania Lasów - Brandýs nad Labem)

Nábřeží 1326, 250 01 Brandýs nad Labem

Osoba do kontaktów: inż. Lada Prylová

e-mail: Prylova.Lada@uhul.cz

www.uhul.cz

Instytut aktywnie zajmuje się edukacją leśną od roku 2002. Na terenie Republiki Czeskiej posiada łącznie 9 oddziałów, które mają średnio po trzech wyszkolonych pedagogów leśnych i regularnie przygotowują działania dla społeczeństwa. Najważniejszą grupą docelową są dzieci w wieku 6-10 lat. W większości przypadków chodzi o klasyczne działania odbywające się w lesie. Instytut uczestniczy także w prezentowaniu edukacji leśnej w ramach przede wszystkim specjalistycznych wystaw dotyczących leśnictwa. ÚHÚL aktywnie włącza się także do organizacji „Tygodnia Lasów”. Średnio w ciągu 2008 i 2009 roku przygotował działania dla ponad 7000 osób, głównie dzieci.

Od 2007 roku Instytut odpowiada za merytorykę strony internetowej www.lesnipedagogika.cz. Osoba odwiedzająca stronę znajdzie na niej wyjaśnienia podstawowych pojęć i treści edukacji leśnej, informacje nt. instytucji / organizacji zajmujących się edukacją leśną w Republice Czeskiej oraz podstawowe wiadomości o edukacji leśnej w sąsiednich państwach. Do potrzebnych informacji bez trudu dotrą w tym

miejsca nauczyciele i edukatorzy leśni. Część strony jest prowadzona także w angielskiej wersji językowej. Strona jest oczywiście uzupełniana i aktualizowana na bieżąco.

Vojenské lesy a statky ČR, s.p. (*Lasy i Gospodarstwa Wojskowe Republiki Czeskiej, przedsiębiorstwo państwowe*)

Osoba do kontaktów: inż. Ludmila Dolejší

e-mail: Ludmila.Dolejsi@vls.cz

www.vls.cz

Od 2005 roku przy VLS ČR, s.p. dynamicznie rozwijają się działania w zakresie edukacji leśnej, przede wszystkim w oddziałach: Horní Planá oraz Mimoň, w których został zlikwidowany poligon wojskowy Ralsko. Został on udostępniony społeczeństwu. Dla dzieci ze szkół podstawowych corocznie jest tu przygotowywany program „Lasy wojskowe dla szkół”. Od 2007 roku jest otwarte centrum informacji w Hradčanech, które stara się w przyjaznej formie przekazać odwiedzającym informacje o gospodarce leśnej. Wszystkie 6 oddziałów Wojskowych Lasów i Gospodarstw Republiki Czeskiej oferuje program obejmujący edukację leśną przy okazji Dnia Ziemi i Dnia Dziecka. Niektóre oddziały zapewniają program dla obozów dziecięcych oraz organizują wykłady o lesie i leśnictwie w szkołach. Samodzielną, ogólnodostępną imprezą są Dni Leśne, podczas których odwiedzający mają szansę zapoznać się z pracą w lesie. W ramach jego programu towarzyszącego odbywają się konkursy związane z tematyką leśną. We współpracy z pozostałymi organizacjami leśnymi Lasy Wojskowe uczestniczą również w zapewnieniu programu towarzyszącego podczas imprez o tematyce dotyczącej leśnictwa i przemysłu drzewnego, w ramach „Tygodnia Lasu” itp.

Lasy Miejskie:

Ostravské městské lesy, s.r.o. (Ostrawskie Lasy Miejskie, z o.o.)

A. Brože 2, 700 30 Ostrava-Zábřeh

Osoba do kontaktów: Lic. Pavel Kotala

e-mail: kotala@ostravskelesy.cz

www.ostravskelesy.cz

W 2002 roku spółka Ostravské městské lesy, s.r.o., realizując - przy wsparciu miasta statutowego Ostrawy - swój długofalowy plan, założyła ośrodek wychowawczy w celu prowadzenia oświatowej pracy wychowawczej z młodzieżą szkolną, tzw. „Szkołę leśną”. Jej głównym zadaniem jest realizowanie celów edukacji leśnej, czyli przybliżanie społeczeństwu środowiska leśnego, zapoznavanie z nim oraz z zadaniami gospodarki leśnej. W trakcie programu jest pogłębiane w społeczeństwie - za pomocą wszystkich zmysłów - zainteresowanie lasem, poprawiany stosunek człowieka do lasu oraz wspierane właściwe obchodzenie się z przyrodą. Środowisko leśne jest przedstawiane dzieciom jako ważny ekosystem ze wszystkimi powiązaniami biologicznymi i ekologicznymi. Ważną rolę odgrywa także poznanie drewna jako surowca odnawialnego, które można łatwo przetworzyć i wykorzystać. W trakcie programu stosuje się na przemian zabawy i medytacje, których celem jest poznanie środowiska leśnego wszystkimi zmysłami. Dzieci mogą boso chodzić po rosie, wypróbować różnicę między listowiem i ściółką, przejść się po zrębkach drzewnych i kamieniach, pobawić się w ciuciubabkę oraz na podstawie dotyku odnaleźć „swoje drzewo”. Mogą także posłuchać jak świergocze las, podczas całego przedpołudnia porównywać dźwięki w różnych częściach lasu. W formie zabawowej wyjaśniane są stosunki zachodzące w przyrodzie, zachowania zwierząt itp. Wykorzystywane są zabawy angażujące zmysły, sprawdzające wiedzę, gry ruchowe i twórcze, podczas których dzieci mogą w znacznym

stopniu uruchomić swoją wyobraźnię. Przy wykorzystaniu naturalnych materiałów powstają wspaniałe kolaże, obrazki i małe budowle, które mogą podziwiać także inne osoby, odwiedzające las. Działalność zapewniają 3. przeszkoleni edukatorzy leśni. Rocznie Szkołę leśną odwiedza ok. 3500 uczniów szkół podstawowych.

Městské lesy Hradec Králové a. s. (*Lasy Miejskie Hradec Králové*)

Přemyslova 219, 50008 Hradec Králové

Osoba do kontaktów: inż. Blanka Hrdinová

e-mail: hrdinova@vslesy.cz

www.lesyhk.net

Szkoła leśna Městské lesy Hradec Králové a.s. rozpoczęła działalność w marcu 2007 roku. Klasą, w której są prowadzone zajęcia - zgodnie z podstawową zasadą edukacji leśnej - jest przede wszystkim las. Jest on najlepszą pracownią. Dla poszczególnych grup wiekowych opracowane zostały programy rajdów leśnych. Działalność jest prowadzona przez 5. przeszkolonych edukatorów leśnych. W 2007 roku w szkole leśnej uczestniczyło 981 dzieci i 291 osób dorosłych, a w 2008 roku było to już 1059 dzieci i 329 osób dorosłych. W 2009 roku w pierwszym półroczu w szkole leśnej wzięło udział 571 dzieci i 186 osób dorosłych. Przede wszystkim są to uczniowie szkół podstawowych, przedszkoli i szkół specjalnych oraz zainteresowane grupy dorosłych.

Lasy m. st. Pragi, Ośrodek Wychowania Ekologicznego

Práčská 1885, 106 00 Praha 10

Osoba do kontaktów: inż. Václav Nejman

e-mail: nejman@lesy-praha.cz

www.lesypraha.cz

Ośrodek wychowania ekologicznego Lasów m. st. Praga powstał na początku 2008 roku przy wsparciu Magistratu m. st. Praga. Jest częścią jednostki budżetowej Lasy Miasta Stołecznego Praga, która została założona w 1992 roku. Jednostka ta za pośrednictwem swoich ośrodków, lasów i szkółek roślin ozdobnych i ogrodnictwa dba o ponad 2 400 ha lasów miejskich, zakątki leśne, zajmuje się utrzymaniem ponad 90 małych cieków wodnych na terenie Pragi i zarządza ponad 100 obiektami gospodarki wodnej (stawami, zbiornikami retencyjnymi i wód deszczowych oraz zaporami). Ponadto zapewnia także materiał roślinny do nasadzeń zieleni miejskiej.

Ośrodek wychowania ekologicznego Lasów m. st. Praga adresuje swoje działania zarówno do dzieci w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich, jak i seniorów. Ośrodek zapewnia działania obejmujące edukację ekologiczną, wychowanie i oświatę nastawione na tematykę lasu i wody na terenie Pragi. W ofercie znajdują się także wyspecjalizowane wycieczki np. dotyczące gospodarki leśnej, rewitalizacji cieków i zbiorników wodnych oraz programy związane ze stawami. Wszystkie programy są zgodne z zasadami edukacji leśnej (edukacja leśna jest dziedziną, której głównym celem jest przybliżenie współczesnego człowieka do przyrody przy wykorzystaniu lasu jako sali lekcyjnej i jako miejsca do nauki przyrody). Pieczę nad edukacją leśną sprawują pracownicy Lasów m. st. Pragi, którzy posiadają certyfikat edukatora leśnego, uzyskany w szkole leśnej w Hranicach na Morawach.

Lázeňské lesy (*Lasy Uzdrawiskowe*) Karlovy Vary

www.lazenskelesykv.cz

Pracą z dziećmi zajmują się już ponad 7 lat. W ciągu roku zajęcia odwiedza średnio 500 osób.

Jednostkami posiadającymi przeszkolonych edukatorów leśnych i podejmującymi, na mniejszą lub większą skalę, działania edukacyjne są także:

- Zarząd Lasów miasta Ołomuńca,
- Lasy Miejskie Pilzno,
- Sušické lesy a služby, s.r.o.,
- Lesy města Písku s.r.o.,
- Lesy města Brna, a.s,
- Městské lesy Chrudim.

Střední lesnická škola Hranice (*Leśna Szkoła Średnia Hranice*)

Jurikova 588, 753 01 Hranice

Osoba do kontaktów: inż. Alice Palacká

e-mail: buckova@slshranice

www.slshranice.cz

Szkoła leśna wspólnie ze Stowarzyszeniem Edukatorów Leśnych RCz przygotowuje od 2004 roku kursy dla edukatorów leśnych – podstawowy i wyższego stopnia. Treść nauczania jest zgodna z austriackim modelem edukacji leśnej i jednocześnie opiera się na wynikach projektu PAWS. Uczestnicy kursu są kształceni w zakresie podstaw pedagogiki i psychologii, zapoznawani z podstawami dydaktyki, biorą udział w pokazach praktycznych.

Nierozłączną częścią są także hospitowane zajęcia z dziećmi. Warunkiem ważności świadectwa jest co najmniej średnie wykształcenie leśne. Kurs wyższego stopnia nawiązuje do podstawowego i jest poświęcony specyficznym grupom celowym i specjalistycznym tematom leśnym. Szkoła leśna dysponuje zespołem doświadczonych wykładowców z wykształceniem leśnym i jednocześnie pedagogicznym. Ponadto ma zaplecze w dobrze wyposażonych salach lekcyjnych, arboretum i na szkolnych terenach leśnych. Do celów działań edukacji leśnej są tu zbudowane ścieżki edukacyjne i poligony nauczania. Uczniowie i nauczyciele szkoły biorą też udział w działaniach w ramach edukacji leśnej dla szkół z bliskiej okolicy, włączają się do Tygodnia Lasów, Dnia Ziemi, Dnia Drzewa, organizują wystawy tworów natury i współpracują przy innych działaniach ekologicznych w kraju (województwie) zlińskim, ołomunieckim, morawsko-śląskim i południowomorawskim. Członkowie Stowarzyszenia Edukatorów Leśnych RCz przygotowują także pomoce metodyczne dla edukatorów leśnych. Chodzi na przykład o „Kuferek pełen drewna”, który powstał przy wsparciu Fundacji „Drewno dla życia”, lub materiały potrzebne do działań w lesie.

W ramach nauki praktycznego nauczania i kółek specjalistycznych szkoła leśna kształci w zakresie edukacji leśnej także swoich uczniów, którzy interesują się tą problematyką. Wymiar godzin nauczania odpowiada wiekowi uczniów, a zaświadczenie otrzymują oni wraz ze świadectwem maturalnym.

Sdružení lešních pedagogů ČR (SLP ČR)

(Stowarzyszenie Edukatorów Leśnych RCz)

Jurikova 588, 753 01 Hranice

Osoba do kontaktów: inż. Alice Palacká, slpcr@slshranice.cz

Stowarzyszenie Edukatorów Leśnych RCz jest organizacją pozarządową, która stawia sobie za cel kształcenie, wychowanie i oświatę w zakresie wychowania ekologicznego,

ochrony przyrody i krajobrazu. Działa na całym terytorium RCz. Swoim członkom oferuje zaplecze materialne i metodyczne. Uczestniczy też w realizacji kursów edukacji leśnej w Leśnej Szkole Średniej Hranice. Organizuje działania w zakresie edukacji leśnej dla uczestników ze wszystkich kategorii wiekowych. Wytwarza i dystrybuuje pomoce do edukacji leśnej. Zajmuje się także działalnością doradczą zwłaszcza w zakresie EVVO w działalności ogólnokrajowej.

Nadace dřevo pro život (*Fundacja Drewno dla Życia*)

Osoba do kontaktów: inż. Jan Řezáč

e-mail: jan.rezac@drevoprozivot.cz

www.drevoprozivot.cz

Fundacja rozwija swoją działalność od 2004 r. Za pomocą swoich programów, projektów edukacyjnych, grantów i innych działań stara się pozytywnie wpływać na stosunek społeczeństwa do gospodarki leśnej i do drewna jako surowca odnawialnego.

Misją fundacji jest:

- Wspieranie odpowiedzialnego wykorzystania drewna przez społeczeństwo.
- Zmiana poglądów ludzi na wykorzystanie drewna.
- Realizowanie projektów pożytku publicznego, ukazujących zalety wykorzystania drewna.
- Wzmacnianie społecznej odpowiedzialności gospodarki leśnej i przemysłu przetwórstwa drzewnego.

Jednym ze znaczących projektów fundacji jest realizacja portalu internetowego **www.mezistromy.cz**, w ramach którego są również prowadzone strony internetowe edukacji leśnej: **www.lesnipedagogika.cz**. Portal jest podzielony na sześć podstawowych sekcji – Las, Przetwórstwo drzewne, Wykorzystanie drewna, Turystyka i rekreacja, Ochrona przyrody i Edukacja – z których każda dostarcza przeglądowych informacji o danej problematyce. Portal jest przeznaczony dla nauczycieli i uczniów szkół podstawowych i średnich. Może stanowić jednak przewodnik dla wszystkich osób zainteresowanych życiem w lesie, przetwórstwem drewna i ochroną przyrody. Informacje są uzupełniane i poszerzane w taki sposób, aby portal

stał się popularnym źródłem udokumentowanych wiadomości o gospodarce leśnej, przemyśle przetwórstwa drzewnego i powiązanych dziedzin.

Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI)

(Instytut Gospodarki Rolnej i Informacji)

Slezská 7, 120 56 Praha 2 - Vinohrady

Osoba do kontaktów kontaktowa: Kristýna Stránská

e-mail: Stranska.Kristyna@uzei.cz

www.uzei.cz

ÚZEI jest państwową organizacją budżetową powołaną przez Ministerstwo Rolnictwa. Przedstawicielka ÚZEI jest od 2007 roku członkinią grupy roboczej ds. opracowania „Jednolitych standardów postępowania przy realizacji edukacji leśnej w Republice Czeskiej”.

ÚZEI udało się, we współpracy z grupą roboczą, dzięki jej koordynacji i przy finansowym wsparciu Ministerstwa Rolnictwa, zorganizować trzy zakończone sukcesem seminaria dot. edukacji leśnej. Edukatorzy leśni przyjmują te seminaria z dużym zadowoleniem, a ÚZEI przewiduje w przyszłości organizowanie co najmniej dwóch podobnych seminariów rocznie, podczas których edukatorom leśnym będą przekazywane nowe informacje i materiały ułatwiające nauczanie edukacji leśnej.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i. (VÚLHM)

(Instytut Badawczy Gospodarki Leśnej i Myślistwa)

Jíloviště-Strnady 136, 156 04 Praha 5-Zbraslav

Osoba do kontaktów: Šárka Holzbachová, DiS; e-mail: holzbachova@vulhm.cz

www.vulhm.cz

Główną działalnością Instytutu Badawczego Gospodarki Leśnej i Myślistwa, publicznej placówki badawczej, są podstawowe badania stosowane i rozwój w dziedzinach gospodarki leśnej i myślistwa oraz w dziedzinach pokrewnych. VÚLHM v.v.i. angażuje się w działania w ramach edukacji leśnej już od 2002 roku. Od początku ściśle współpracuje z Zintegrowaną Leśną Szkołą Średnią w Vimperku i z Ministerstwem Rolnictwa przy propagowaniu edukacji leśnej w RCz. Częścią tej współpracy była także produkcja filmów leśne i gospodarce leśnej, a także przedmiotów informacyjnych i promocyjnych. Obecnie VÚLHM v.v.i. udziela wsparcia informacyjnego organizacjom i jednostkom, które zajmują się edukacją leśną. We współpracy z pozostałymi organizacjami VÚLHM v.v.i. organizuje działania edukacji leśnej podczas targów leśnych i wystaw na terenie RCz. W ramach edukacji leśnej organizuje, bezpośrednio w lesie, około 10 imprez dla dzieci i dorosłych.

Česká lesnická společnost o.s. ČLS (*Czeskie Towarzystwo Leśne*)

Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1

Osoba kontaktowa: inż. Karel Vančura

e-mail: cesles@csvts.cz

www.cesles.cz

Czeskie Towarzystwo Leśne (Česká lesnická společnost, o.s. - ČLS) jest dobrowolną, apolityczną organizacją zawodową, zrzeszającą osoby fizyczne i prawne, których działalność zawodowa jest związana z lasem, gospodarką leśną, przemysłem drzewnym lub z ochroną przyrody i krajobrazu. W swojej działalności nawiązuje do ponad stu pięćdziesięcioletniej tradycji społecznych organizacji leśnych na terenie Republiki Czeskiej.

Misją ČLS jest między innymi przyczynianie się do podnoszenia fachowego poziomu i wykształcenia swoich członków oraz innych zainteresowanych. Ponadto zapoznanie szerokich kręgów społecznych z ważnością i znaczeniem lasu, planami gospodarki leśnej,

popularyzowanie wyników badań związanych z leśnictwem, w których wykorzystaniu i wdrożeniu w praktyce stowarzyszenie uczestniczy, organizowanie specjalistycznych działań, seminariów, wykładów, specjalistycznych kursów językowych i wycieczek, wraz z działalnością lektorską; wspieranie, organizowanie i zapewnianie działalności w zakresie szkolnictwa, edukacji i wychowania.

W ramach tej misji ČLS zajmuje się także organizowaniem działań edukacji leśnej. Odbyna się to na poziomie oddziałów, zarządów rejonowych i zarządu ogólnokrajowego ČLS.

Edukacja leśna w kraju libereckim

Działaniami edukacji leśnej w kraju libereckim zajmują się przeważnie następujące organizacje i podmioty:

Podmioty zajmujące się edukacją leśną w kraju libereckim

Lesy ČR - Krajské ředitelství Liberec (*Lasy RCz – Dyrekcja Kraju Libereckiego*)

Sokolská 1383/37, Liberec 1, 460 01

Osoba do kontaktów: inż. Eva Kajzarová

e-mail: kajzarova.oi36@lesy.cz

W zarządach lasów Dyrekcji Regionalnej jest wielu wykwalifikowanych edukatorów leśnych, którzy zapewniają poszczególne działania w zakresie edukacji leśnej:

Zarząd Lasów Ještěd, Sokolská 1383/37, Liberec 1, 460 01; e-mail: ls246@lesy.cz:

- Aleš Janeček
- inż. Michal Hovorka
- Zdeněk Šlapák
- Jan Věla
- inż. Václav Kohler

Zarząd Lasów Frýdlant, Žitavská 3276, Frýdlant v Čechách, 464 01; e-mail: ls249@lesycr.cz:

- inż. Oldřiška Pánková

Zarząd Lasów Jablonec, Novoveská 61, Jablonec n.N. 466 01; e-mail: ls247@lesycr.cz:

- inż. Ondřej Týl
- inż. Tomáš Halama

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (Institut Gospodarczego Urządzania Lasów), Oddział Jablonec n.N.

Pražská 10, Jablonec nad Nisou, 466 01

Osoba do kontaktów: inż. Petr Navrátil, PhD

e-mail: navratil.petr@uhul.cz

Wykaz przeszkolonych edukatorów leśnych, którzy zapewniają działania w zakresie edukacji leśnej w oddziale ÚHÚL w Jabloncu n.N.:

- inż. Petr Navrátil, PhD.
- inż. Alena Krylová
- inż. Jana Navrátilová
- Lenka Chlumská

W budynku oddziału ÚHÚL w Jabloncu znajduje się wyposażona pracownia edukacji leśnej, gdzie można realizować działania edukacji leśnej przy niesprzyjającej pogodzie.

Vojenské lesy a statky ČR s.p. (Lasy i Gospodarstwa Wojskowe RCz), Oddział Mimoň

Nádražní 115 Mimoň, 471 24

Osoba do kontaktów: inż. Veronika Hubíková

e-mail: veronika.hubikova@vls.cz

Česká lesnická společnost, Oblastní výbor Liberec

(Czeskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Rejonowy Liberec)

Osoba do kontaktów: inż. Jana Čacká

e-mail: cacka.jana@uhul.cz

Działania w zakresie edukacji leśnej w kraju libereckim odbywają się często także we współdziałaniu z lasami publicznymi, np. z **Lasami miasta Liberca** lub **Českej Lípy**.

Finansowanie

Lesy ČR s.p. (*Lasy RCz*) i Vojenské lesy a statky s.p. (*Lasy i Gospodarstwa Wojskowe*) są przedsiębiorstwami państwowymi. Działania edukacji leśnej finansują w ramach swojej działalności reprezentacyjnej i promocji. Swoich pracowników szkolą w Leśnej Szkole Średniej w Hranicach, włączając działania edukacji leśnej do ich zakresu obowiązków oraz wyposażają ich w pomoce i pamiątkowe materiały promocyjne.

Instytut Gospodarczego Urządzania Lasów jest jednostką budżetową. Edukację leśną prowadzi w ramach swojej działalności, szkoli swoich pracowników i wyposaża ich w pomoce i pamiątkowe materiały promocyjne, na które dostaje dotacje z Ministerstwa Rolnictwa.

Czeskie Towarzystwo Leśne jest stowarzyszeniem. Znaczna część jego członków to pracownicy wymienionych wyżej organizacji lub większych właścicieli lasu. Dlatego podczas większych imprez edukacji leśnej pełnią funkcję koordynacyjną i organizacyjną.

Działania edukacji leśnej są oferowane szkołom bezpłatnie w ramach popularyzacji idei gospodarki leśnej i zapoznawania społeczeństwa z szeroką skalą użytkowych funkcji lasu.

Działania w zakresie edukacji leśnej w Kraju Libereckim – typy działań

Podczas organizowania działań w zakresie edukacji leśnej w Kraju Libereckim sprawdziła się współpraca LČR, VLS, ÚHÚL i ČLS. Jeśli jeden z tych podmiotów organizuje większą imprezę, „wzywa na pomoc” kolegów ze współpracujących organizacji. Z imprezami o mniejszym zakresie jest w stanie sobie poradzić jeden edukator leśny. W kraju libereckim w ramach edukacji leśnej odbywają się następujące **typy działań**:

- wycieczki z klasą szkolną do lasu. W trakcie wycieczki dzieci zapoznają się bezpośrednio w lesie z rozwojem lasu, z zasadami gospodarki leśnej, z użytkowymi funkcjami lasu i bawią się w różne gry.
- działanie „dzieci w lesie” dla kilku klas szkolnych. Poszczególne klasy w towarzystwie edukatora leśnego przechodzą w lesie trasę, na której są przygotowane przystanki z pokazami faz rozwoju lasu i interwencji gospodarczych (wycinanie drzew, przeciąganie ściętych drzew przez konie, wysadzanie sadzonek drzew leśnych, przecinka). Zajęcia zwykle kończą się przy ognisku, gdzie dzieci piekę kiełbaski i bawią się w różne gry.
- działanie „dzień leśny” (działanie dla rodzin z dziećmi). W lesie jest tworzona trasa z przystankami, na których są przygotowane pokazy działań w lesie i zadania dla uczestników (np. rozpoznawanie gatunków drzew, pokazy trofeów myśliwskich, mierzenie drzew itd.). Są także przygotowane gry i zabawy.
- edukacja dla edukatorów. Działanie jest przeznaczone dla nauczycieli wszystkich poziomów szkół. Odbywa się w systemie „od nasionka do wyrobu” i zaczyna od wycieczki w szkołę leśnej, jest kontynuowane w lesie w formie pokazów i objaśniania istoty gospodarki leśnej, a kończy się wycieczką po tartaku.

Edukacja leśna odbywa się także w innych formach – jako pogadanka z projekcją, program według życzenia w pracowni edukacji leśnej w ÚHÚL, itd. Wszystkie typy działań są przeznaczone nie tylko dla dzieci w wieku szkolnym, ale także dla wszystkich zainteresowanych grup (rodzice z dziećmi, seniorzy, dzieci niepełnosprawne, nauczyciele itd.).

Ośrodki edukacji ekologicznej

Edukacja leśna jest specjalną częścią edukacji ekologicznej. Jest ukierunkowana na las, gospodarkę leśną i użytkowe funkcje lasu. Szeroko pojmowaną edukacją ekologiczną, np. ochroną przyrody i środowiska naturalnego, zajmują się ośrodki edukacji ekologicznej. Ośrodki edukacji ekologicznej są zorganizowane w ramach stowarzyszenia Pavučina (*Pajęczyna*).

PAVUČINA - sdružení středisek ekologické výchovy SSEV

(Stowarzyszenie Ośrodków Edukacji Ekologicznej)

Stowarzyszenie Ośrodków Edukacji Ekologicznej Pavučina jest ogólnokrajową siecią organizacji wyspecjalizowanych w wychowaniu, edukacji i oświacie ekologicznej. Stowarzyszenie zostało założone w kwietniu 1996. Warunkiem członkostwa jest działalność w zakresie ekologicznych programów nauczania dla szkół i w zakresie kształcenia pracowników pedagogicznych. Oprócz tej wspólnej, jednoczącej działalności ośrodki realizują wiele innych działań, np.: imprezy dla społeczeństwa, usługi doradcze i konsultacyjne, szkolne projekty ekologiczne, wystawy, publikacje metodyczne i dydaktyczne, pomoce do celów edukacji ekologicznej.

Na podstawie swojego statutu stowarzyszenie Pavučina:

- wspiera wzajemną wymianę doświadczeń swoich członków w dziedzinie praktycznego wychowania, edukacji i oświaty ekologicznej;
- pośredniczy w zbieraniu i rozpowszechnianiu aktualnych informacji na zewnątrz, wymianie informacji między członkami oraz, w zależności od potrzeb członków, wspiera współpracę i koordynuje ich działalność;
- reprezentuje, broni i propaguje wspólne interesy członków w stosunku do organów centralnej administracji państwowej, organizacji partnerskich, wobec darczyńców i sponsorów;

- pomaga w utrzymywaniu wspólnoty i udzielaniu sobie wzajemnego wsparcie wśród członków SSEV (*Stowarzyszenia Ośrodków Edukacji Ekologicznej*) Pavučina;
- dba o jakość działalności i wiarygodność swoich członków oraz wspiera ich fachowy rozwój.

Więcej informacji na stronie: www.pavucina-sev.cz

Pavučina w Kraju Libereckim

Na terenie kraju libereckiego w stowarzyszeniu Pavučina pracują następujące podmioty:

SEV DIVIZNA - Městské středisko ekologické výchovy při ZOO Liberec

(SEV DIVIZNA - Miejski Ośrodek Edukacji Ekologicznej przy ZOO Liberec)

Adres organizacji: Masarykova 1347 / 31, 460 06 Liberec 1

Osoba do kontaktów: inż. Aleš Kočí, dyrektor

Telefon: +420 482 712 982, +420 732 172 295

e-mail: koci@zooliberec.cz

www.zooliberec.cz/divizna

Prowadzi działania z zakresu edukacji ekologicznej w następujących obszarach:

- Usługi dla szkół.
- Programy nauczania.
- Szkolne projekty ekologiczne, programy długofalowe.
- Rozsyłanie materiałów metodycznych i informacyjnych (M.R.K.E.V.).
- Konferencje regionalne.
- Doksztalcanie pracowników pedagogicznych.
- Specjalistyczne konsultacje.
- Inna działalność – SEV DIVIZNA oferuje szkołom bezpłatne wypożyczanie książek, materiałów i pomocy metodycznych do edukacji ekologicznej.

SEV Český ráj (*Stowarzyszenie Edukacji Ekologicznej Czeski Raj*)

Adres: Sedmihorky 72, 511 01 Turnov

Osoba do kontaktów: Simona Jašová, przewodnicząca

Telefon: +420 481 320 693, +420 602 137 820

e-mail: sev.ceskyraj@iol.cz

www.sevceskyraj.cz

Zajmuje się:

- Usługami dla szkół.
- Programami nauczania.
- Specjalistycznymi konsultacjami.
- Edukacją pozaszkolną.
- Rozwijaniem edukacji społeczeństwa.

Čmelák - Společnost přátel přírody (*Trzmiel – Towarzystwo Przyjaciół Przyrody*)

Adres organizacji: Švermova 32, 460 10 Liberec 10

Osoba do kontaktów: mgr Martina Burešová, kierownik oddziału

Telefon: +420 482 750 509, +420 777 56 17 16

e-mail: info@cmelak.cz

Strony internetowe:

www.cmelak.cz, www.novyprales.cz, www.nasliberec.cz, www.mc.cmelak.cz

Oferuje:

- Usługi dla szkół.
- Programy nauczania.
- Szkolne projekty ekologiczne, programy długofalowe.
- Rozsyłanie materiałów metodycznych i informacyjnych (M.R.K.E.V.).
- Specjalistyczne konsultacje.
- Edukację pozaszkolną.

- Kształcenie specjalistów.
- Rozwijanie edukacji.

Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje STŘEVLIK

Ośrodek Edukacji Ekologicznej Kraju Libereckiego STŘEVLIK

jednostka budżetowa

Adres organizacji: 463 31 Oldřichov v Hájích 5

Osoba do kontaktów: Lic. Radek Hromádka, dyrektor

Telefon: +420 482 360 011

e-mail: info@strevlik.cz, objednavka@strevlik.cz

www.strevlik.cz

Ośrodek edukacji ekologicznej Kraju Libereckiego (STŘEVLIK) ma swoją siedzibę w kompleksie edukacji ekologicznej w Oldřichovie v Hájích. Głównym punktem działań Ośrodka jest prowadzenie, objętego ochroną konserwatora zabytków, ponad 300-letniego gospodarstwa rolnego oraz nowego energooszczędnego budynku tzw. Słonecznego Domu. Znajdują się w nim: baza noclegowego i placówka żywieniowa. Częścią kompleksu jest farma zwierząt gospodarczych z końmi huculskimi, owcami, kozami i prosiętami.

Ośrodek oferuje:

- Usługi dla placówek szkolnych.
- Programy nauczania.
- Szkolne projekty ekologiczne, programy długofalowe.
- Sieć Mrkvička – STŘEVLIK - Sieć - od stycznia 2007 r. jest koordynatorem sieci „Marchewka” dla przedszkoli zainteresowanych edukacją ekologiczną.
- Specjalistyczne konsultacje.
- Pomoce do nauczania.
- Dni ekologiczne dla rodzin z dziećmi.

Użyte skróty

ČLS	Česká lesnická společnost, (<i>Czeskie Towarzystwo Leśne</i>)
EVVO	environmentální vzdělávání, výchova a osvěta, (<i>ekologiczna edukacja, wychowanie i oświata</i>)
FAO	Food and Agriculture Organization (<i>Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa</i>)
FCN	Forest Communicators' Network (<i>Sieć Komunikacji Leśnej</i>)
FREE	Forest-related environmental education (<i>Edukacja Przyrodniczo-Leśna</i>)
KrÚ	krajský úřad (<i>urząd wojewódzki</i>)
KŘ	Krajské ředitelství Lesů České republiky, s. p., (<i>Dyrekcja Wojewódzka Lasów Republiki Czeskiej, przedsiębiorstwo państwowe</i>)
LČR	Lesy České republiky, s. p., (<i>Lasy Republiki Czeskiej, przedsiębiorstwo państwowe</i>)
LHMP	Lesy hl. m. Prahy, (<i>Lasy m. st. Praga</i>)
LP	edukacja leśna
MěL	Městské lesy, (<i>Lasy Miejskie</i>)
MŠ	Mateřské školy, (<i>przedszkola</i>)
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, (<i>Ministerstwo Szkolnictwa, Młodzieży i Kultury Fizycznej Republiki Czeskiej</i>)
MZe	Ministerstvo zemědělství České republiky, (<i>Ministerstwo Rolnictwa Republiki Czeskiej</i>)
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR, (<i>Ministerstwo Środowiska Naturalnego RCz</i>)
PAWS	Pädagogische Arbeit im Wald – ein Seminarkonzept für Förster, (<i>praca pedagogiczna w leśna – koncept seminarium dla leśników</i>)
RVP	ramowy program nauczania
SLŠ	średnia szkoła leśna
SLP ČR	Sdružení lesních pedagogů ČR, (<i>Stowarzyszenie edukatorów leśnych RCz</i>)
SŠ	szkoły średnie

SVOL	Sdružení vlastníků obecních lesů, (<i>Stowarzyszenie właścicieli lasów Publicznych</i>)
ŠVP	szkolny program nauczania
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, (<i>Instytut Gospodarczego Urządzania Lasów Brandýs nad Labem</i>)
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací, (<i>Instytut Gospodarki Rolnej i Informacji</i>)
VLS	Vojenské lesy a staky ČR, s. p., (<i>Lasy i Gospodarstwa Wojskowe RCz, przedsiębiorstwo państwowe</i>)
VOŠ	wyższa szkoła zawodowa
VŠ	uczelnia wyższa
ZŠ	szkoły podstawowe
VUR	edukacja dla zrównoważonego rozwoju

Powiązana literatura

- SEIDL, V. Jak slouží veřejnosti Vojenské lesy a statky? Lesnická práce, lipiec 2007, rocz. 86, nr 7, s. 36 - 37.
- BUČKOVÁ A. Lesní pedagogika v Hranicích. Lesnická práce, czerwiec 2007, rocz. 86, nr 6, s. 34 - 35.
- HUBÍKOVÁ, V., LASÁK O. První informační středisko VLS pro veřejnost v Ralsku. Lesnická práce, czerwiec 2007, rocz 86, nr 6, s. 33.
- PRYLOVÁ, L. Mezinárodní projekt lesní pedagogiky. Lesnická práce, maj 2007, rocz 86, nr 5, s. 36 - 37.
- FRIEBERTOVÁ, T. Informační a vzdělávací středisko LČR v Křivoklátě. Lesnická práce, kwiecień 2007, rocz. 86, nr 4, s. 36 – 37.
- BERCHA, J., PAVLIŠOVÁ, A. Osvětová kampaň lesů ČR. Lesnická práce, marzec 2007, rocz. 86, nr 3, s. 36 - 37.
- PRYLOVÁ, L. Proč je třeba komunikovat s veřejností?. Lesnická práce, styczeń 2007, rocz. 86, nr 1, s. 30 - 31.
- DLABOLOVÁ, E. Práce s dětmi a mládeží u LČR aneb Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. Lesu Zdar, czerwiec 2005, nr 6, s. 18–19.
- PRYLOVÁ, L. Budování vztahu lesnictví a veřejnosti. Lesnická práce, grudzień 2005, rocz. 85, nr 12, s. 28–30.
- PRYLOVÁ, L. Historie lesní pedagogiky z mezinárodního hlediska. Učebnice-příručka pro účastníky kurzu lesní pedagogiky v rámci projektu PAWS. 2006

Baza linków

Edukacja leśna w Czechach

www.lesnipedagogika.cz

Ministerstvo zemědělství (MZe) (*Ministerstwo Rolnictwa*)

www.mze.cz

Lesy České republiky, s.p. (*Lasy Republiki Czeskiej*)

www.lesy-cr.cz

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL)

(*Instytut Gospodarczego Urządzania Lasów - Brandýs nad Labem*)

www.uhul.cz

Vojenské lesy a statky ČR, s.p. (*Lasy i Gospodarstwa Wojskowe RCz, p.p.*)

www.vls.cz

Ostravské městské lesy, s.r.o. (*Ostrawskie Lasy Miejskie, z o.o.*)

www.ostravskelesy.cz

Městské lesy Hradec Králové a. s. (*Lasy Miejskie*)

www.lesy-hk.net

Lasy m. st. Prahy, Oáredek Wychowania Ekologicznego

www.lesy-praha.cz

Lázeňské lesy (*Lasy Uzdrowiskowe*) Karlovy Vary

www.lazenskelesykv.cz

Střední lesnická škola Hranice (*Leśna Szkoła Średnia Hranice*)

www.slshranice.cz

Nadace dřevo pro život (*Fundacja Drewno dla Życia*)

www.drevoprozivot.cz

Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI)

(*Instytut Gospodarki Rolnej i Informacji*)

www.uzei.cz

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i. (VÚLHM)

(*Instytut Badawczy Gospodarki Leśnej i Myślistwa*)

www.vulhm.cz

Česká lesnická společnost o.s. ČLS (*Czeskie Towarzystwo Leśne*)

www.cesles.cz

SEV DIVIZNA - Městské středisko ekologické výchovy při ZOO Liberec

(*SEV DIVIZNA - Miejski Ośrodek Edukacji Ekologicznej przy ZOO Liberec*)

www.zooliberec.cz/divizna

SEV Český ráj (*Stowarzyszenie Edukacji Ekologicznej Czeski Raj*)

www.sevceskyraj.cz

Čmelák - Společnost přátel přírody (*Trzmiel – Towarzystwo Przyjaciół Przyrody*) :

www.cmelak.cz, www.novyprales.cz , www.nasliberec.cz , www.mc.cmelak.cz

Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje STŘEVLIK

Ośrodek Edukacji Ekologicznej Kraju Libereckiego STŘEVLIK

www.strevlik.cz

Zdjęcia z zajęć edukacji leśnej

Fot. ÚHÚL / P.Navratil

Dětské centrum Semily na týdenním pobytu v Českém ráji

Počátkem srpna jsme se s dětmi z dětského centra zúčastnili již tradičního týdenního pobytu v Českém ráji ve Skokovcích.

Letos nám pobyt zpestřili lesní pedagogové z instituce Lesy České republiky, s.p., Krajské ředitelství Liberec. Byla to jedna z odměn za vítězství ve výtvarné soutěži „Náš les“, která se konala v říjnu 2008.

Učili děti vnímat les všemi smysly

Hravými formami dětem přiblížili ekosystém lesa, učili je vnímat les zrakem, sluchem, čichem a hmatem. Děti si mohly vyzkoušet přístroje, které se v lese používají.

Nakonec jsme všichni zapojili fantazii a vytvořili z

DĚTEM se při výuce v lese moc líbilo. Foto: archiv Dětské centrum Semily

přírodních materiálů lesního skřítky. Děkuje lesním pedago-

gům za zajímavé a příjemně strávené dopoledne.

Kolektiv Dětského centra Semily

Relacja prasowa z zajęć dla dzieci niepełnosprawnych w regionie Semily.

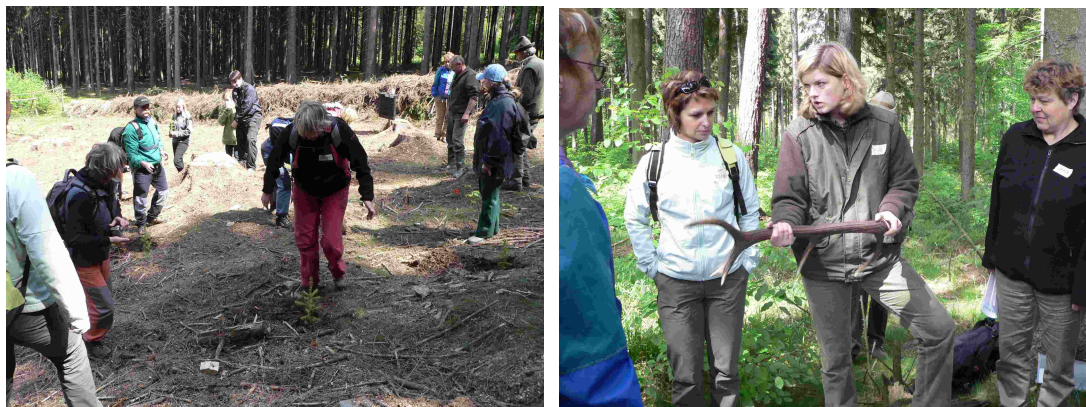

Dzień leśny dla rodziców z dziećmi.

Pogadanka z uczniami szkoły średniej.

Wsparcie udzielone przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię poprzez dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, a także ze środków budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych.

Edukacja leśna dla edukatorów.

Pracownia edukacji leśnej w ŹHŮL Jablonec.

Wycieczka do lasu z klasą szkolną.

Informacje o autorze Studium

Inż. Petr Navrátil, PhD., od 1979 r. jest zatrudniony w Instytucie Gospodarczego Urzędnictwa Lasów, oddział Jablonec nad Nisou, gdzie zajmuje się rejonowymi planami rozwoju lasów i pozaprodukcyjnymi funkcjami lasów, przede wszystkim funkcją przeciwoerozyjną. Od 1998 roku jest kierownikiem grupy specjalistów ds. pozaprodukcyjnych funkcji lasów w ramach Instytutu. Edukacją leśną zajmuje się od 2003 roku. W 2005 roku ukończył w Leśnej Szkole Średniej w Hranicach podstawowy kurs edukacji leśnej a w 2007 roku kurs edukacji leśnej dla zaawansowanych. Jest członkiem Grupy Roboczej ds. koordynacji edukacji leśnej przy Ministerstwie Rolnictwa i kierownikiem Grupy Specjalistów ds. edukacji leśnej przy ogólnokrajowym zarządzie Czeskiego Towarzystwa Leśnego. Od 2006 roku współpracuje w zakresie edukacji leśnej z Nadleśnictwem Świeradów w Polsce.

Fot. M. Guła